

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

UEF | SPATiA

ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

PUHTI-TILASTOMYLLY 9 2020

Muuttajat Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä

**PUHTI – Muuttuvat
yritystoiminnan muodot
Pohjois-Karjalan
maaseudulla -hanke**

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

MAASEUDUN
SIVISTYSLIIITTO

Karelia **UEF | SPATiA**
AMMATTIKORKEAKOULU ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

UNIVERSITY OF
EASTERN
FINLAND

1 TILASTOMYLLYN LÄHTÖKOHDAT JA AINEISTOT

Tilastomyllyssä tarkastellaan Pohjois-Karjalan kuntien ja Heinäveden kunnan muuttajien taustatietoja. Heinäveden kunta on otettu mukaan tarkasteluun, koska se liittyy osaksi Pohjois-Karjalan maakuntaa vuoden 2021 alussa. Tarkastelussa kunnat on ryhmitelty kuntapohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan. Harvaan asutun maaseudun kuntiin kuuluvat Heinävesi, Ilomantsi, Juuka ja Lieksa. Ydinmaaseudun kuntia ovat Kitee, Outokumpu, Nurmes, Polvijärvi, Rääkkylä ja Tohmajärvi. Kaupungin läheistä maaseutua ovat Kontiolahti ja Liperi, ja maakunnan ainoa luokituksen mukainen kaupunki on Joensuu. Kuntien kaupunki-maaseutuluokituksen lisäksi kuntien muuttoliikettä vertailtaessa on otettava huomioon koulutuskaupunkien – joissa on yliopisto ja ammattikorkeakoulu – muista kunnista poikkeava asema. Yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on valtakunnallisia ja alueellisia koulutustehtäviä, jolloin koulutuskaupunkeihin muuttaa paljon nuoria ylioppilaita ja niistä muuttaa muualle korkea-asteen tutkinnon suorittaneita. Oppilaitokset tuottavat alueelleen potentiaalista koulutettua työvoimaa, mutta opiskelijoiden alueelle jääminen kuitenkin edellyttää, että heille on tarjolla työpaikkoja ja alueen vetovoimatekijät vastaavat heidän toiveitaan.

Tulo- ja lähtömuuton erotus eli nettomuutto vaikuttaa oleellisesti kuntien väestömäärän kehitykseen, mutta on myös tärkeää ottaa huomioon se, että muuttoliikkeen seurauksena kuntien väestö voi vaihtua huomattavan paljon, vaikka muuttovoitto tai -tappio olisikin määrällisesti vähäistä. Kuntien välisen maassamuuton tulo- ja lähtömuuttajia kuvataan iän, sukupuolen ja pääasiallisen toiminnan mukaan ja lisäksi muuttajien koulutustasoa kuvataan korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuudella. Aktiivisimpia muuttajia ovat 15–34-vuotiaat, joten lisäksi kuvataan kunnittain tämän ikäryhmän määrän kehitystä vuosina 2010–2019.

Tämän tilastomyllyn aineistoina on käytetty Tilastokeskuksen Muuttajien taustatiedot -tietokannan uusimpia vuositaso-tietoja, jotka ovat vuodelta 2018. Kuntien välisen tulo- ja lähtömuuton sekä maassa- ja maastamuuton muuttajien määristä on saatu uudempia tietoja Tilastokeskuksen Väestönmuutosten kuukausitiedot -tietokannasta, jonka uusimmat ennakkotiedot ovat vuoden 2020 tammi-kesäkuulta. Kuukausitietoja on käytetty ajanjaksolta tammikuu 2019 – kesäkuu 2020.

2 VÄESTÖKEHITYS POHJOIS-KARJALAN KUNNISSA

Pohjois-Karjalan kuntien ja Heinäveden kunnan väkiluvun kehitystä on kuvattu taulukossa 1. Väkimäärä kasvoi vuosina 2009–2019 ainoastaan Kontiolahdella (8 %) ja Joensuussa (6 %). Väki väheni suhteellisesti eniten Ilomantsissa (-19 %), Juuassa (-19 %), Rääkkylässä (-19 %) ja Heinävedellä (-18 %). Pohjois-Karjalan maakunnassa väkimäärä väheni kolmella prosentilla vuosina 2009–2019.

Väkimäärän vuosittaiset muutokset ovat taulukossa 2. Väkiluvun kokonaismuutos oli positiivinen ainoastaan Joensuussa koko tarkastelujakson ajan. Kontiolahdella väkiluku kasvoi muina vuosina paitsi vuosina 2016 ja 2019. Liperissä väkiluku kasvoi vuosina 2009–2012, ja kaikkina muina vuosina väestön kokonaismuutos vaihteli nolasta prosentista -1,2 prosenttiin. Kaikissa muissa Pohjois-Karjalan kunnissa ja Heinävedellä väestön kokonaismuutos oli negatiivista kaikkina vuosina ajalla 2009–2019.

Taulukko 1. Pohjois-Karjalan kuntien ja Heinäveden kunnan väkiluvut 2009–2019. Lähde: Tilastokeskus, StatFin-tietokanta.

Kunta	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos %, 2009–2019
Heinävesi	3975	3912	3827	3742	3667	3638	3574	3514	3455	3329	3254	-18,1
Ilomantsi	6022	5883	5834	5693	5614	5504	5336	5237	5128	4973	4857	-19,3
Juuka	5705	5589	5453	5324	5203	5140	5034	4938	4817	4709	4606	-19,3
Lieksa	12788	12687	12585	12399	12303	12117	11772	11580	11297	11098	10884	-14,9
Kitee	11861	11666	11515	11341	11197	10986	10832	10719	10486	10358	10136	-14,5
Nurmes	11055	10966	10796	10729	10570	10444	10320	10130	9983	9784	9552	-13,6
Outokumpu	7492	7411	7377	7343	7262	7172	7139	7091	7003	6803	6688	-10,7
Polvijärvi	4821	4804	4778	4728	4664	4609	4556	4514	4414	4307	4246	-11,9
Rääkkylä	2625	2554	2532	2490	2467	2435	2349	2268	2240	2181	2126	-19,0
Tohmajärvi	5079	5008	4992	4897	4876	4794	4738	4653	4571	4482	4361	-14,1
Kontiolahti	13677	13722	14000	14245	14422	14681	14827	14806	14830	14849	14821	8,4
Liperi	12133	12271	12286	12397	12396	12335	12338	12301	12150	12145	12084	-0,4
Joensuu	72704	73305	73758	74168	74471	75041	75514	75848	76067	76551	76850	5,7
Pohjois-Karjala	165962	165866	165906	165754	165445	165258	164755	164085	162986	162240	161211	-2,9

Taulukko 2. Pohjois-Karjalan kuntien ja Heinäveden kunnan väkiluvun muutos* 2009–2019 Lähde: Tilastokeskus, StatFin-tietokanta.

Kunta	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Heinävesi	-2,2	-1,6	-2,2	-2,2	-2	-0,8	-1,8	-1,7	-1,7	-3,6	-2,3
Ilomantsi	-0,5	-2,3	-0,8	-2,4	-1,4	-2	-3,1	-1,9	-2,1	-3	-2,3
Juuka	-1	-2	-2,4	-2,4	-2,3	-1,2	-2,1	-1,9	-2,5	-2,2	-2,2
Lieksa	-1	-0,8	-0,8	-1,5	-0,8	-1,5	-2,8	-1,6	-2,4	-1,8	-1,9
Kitee	-1,2	-1,6	-1,3	-1,5	-1,3	-1,9	-1,4	-1	-2,2	-1,2	-2,1
Nurmes	-1,1	-0,8	-1,6	-0,6	-1,5	-1,2	-1,2	-1,8	-1,5	-2	-2,4
Outokumpu	-0,8	-1,1	-0,5	-0,5	-1,1	-1,2	-0,5	-0,7	-1,2	-2,9	-1,7
Polvijärvi	-0,5	-0,4	-0,5	-1	-1,4	-1,2	-1,1	-0,9	-2,2	-2,4	-1,4
Rääkkylä	-1,7	-2,7	-0,9	-1,7	-0,9	-1,3	-3,5	-3,4	-1,2	-2,6	-2,5
Tohmajärvi	-1,6	-1,4	-0,3	-1,9	-0,4	-1,7	-1,2	-1,8	-1,8	-1,9	-2,7
Kontiolahti	1,4	0,3	2	1,8	1,2	1,8	1	-0,1	0,2	0,1	-0,2
Liperi	0,6	1,1	0,1	0,9	0	-0,5	0	-0,3	-1,2	0	-0,5
Joensuu	0,4	0,8	0,6	0,6	0,4	0,8	0,6	0,4	0,3	0,6	0,4
Pohjois-Karjala	-0,1	-0,1	0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,3	-0,4	-0,7	-0,5	-0,6

*Väkiluvun muutos eli kokonaismuutos on kahden peräkkäisen vuoden väkilukujen erotus. Erotus on jaettu edellisen vuoden väkiluvulla ja kerrottu sadalla

3 TULO- JA LÄHTÖMUUTTAJAT

3.1 TULO- JA LÄHTÖMUUTTAJIEN PÄÄASIAALLINEN TOIMINTA

Tulo- ja lähtömuuttajien pääasiallinen toiminta on esitetty kuntatyyppin mukaan taulukoissa 3 ja 4. Pääasiallisella toiminnalla tarkoitetaan henkilön toimintaa vuoden viimeisellä viikolla. Työvoima jakaantuu työllisiin ja työttömiin. Työvoiman ulkopuolella ovat 0–14-vuotiaat, opiskelijat ja koululaiset sekä eläkeläiset. Työvoiman ulkopuolisiin luetaan myös varusmiehet, siviilipalvelusmiehet ja muut työvoiman ulkopuolella olevat henkilöt. Kunnan kaksi suurinta muuttajien ikäryhmää on merkitty turkoosilla.

Taulukko 3. Kuntien välisen tulomuuton muuttajat pääasiallisen toiminnan ja kuntatyyppin mukaan Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus, Muuttajien taustatiedot -tietokanta.

Kuntatyyppi	Kunta	N	Työlliset	Työttömät	0–14-vuotiaat	Opiskelijat, koululaiset	Eläkeläiset	Muuten työvoiman ulkopuolella
Harvaan asuttu maaseutu	Heinävesi	117	39,3	16,2	12,0	5,1	15,4	9,4
	Ilomantsi	121	33,1	17,4	5,8	8,3	31,4	4,1
	Juuka	143	40,6	16,8	10,5	9,8	14,7	7,7
	Lieksa	289	46,7	12,5	9,7	9,3	13,8	7,6
Ydinmaaseutu	Kitee	367	35,4	15,8	12,0	13,1	16,1	7,4
	Nurmes	276	40,6	15,6	13,0	8,3	15,6	5,8
	Outokumpu	285	31,6	12,6	8,1	27,0	12,6	7,0
	Polvijärvi	130	38,5	18,5	16,2	6,2	11,5	8,5
	Rääkkylä	89	44,9	15,7	12,4	10,1	11,2	5,6
	Tohmajärvi	187	39,6	12,3	19,3	12,3	7,0	8,0
Kaupungin läheinen	Kontiolahti	931	55,4	10,2	14,0	8,3	7,7	4,4
	Liperi	712	47,8	11,7	16,0	11,1	8,3	4,8
Kaupunki	Joensuu	4917	41,0	8,4	9,0	31,8	6,0	3,6

- Kaikissa kuntatyypeissä ja kunnissa tulomuuttajien suurin ryhmä oli työlliset pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2018 lopussa.
- Pääasiallisen toiminnan mukaan tulomuuttajien toiseksi suurin ryhmä oli työttömät Heinävedellä, Juuassa, Nurmeksessa, Polvijärvellä ja Rääkkylässä.
- Pääasiallisen toiminnan mukaan alle 15-vuotiaiden tulomuuttajien ryhmä oli toiseksi suurin ydinmaaseudun kunnista Tohmajärvellä sekä kaupungin läheisissä kunnissa Kontiolahdella ja Liperissä. Tämä kuvastaa sitä, että lapsiperheiden muutto on suurinta kaupunkien läheiselle maaseudulle.
- Eläkeläisten tulomuutto oli muita kuntia suurempaa harvaan asutun maaseudun kunnista Ilomantsissa ja Lieksassa sekä ydinmaaseudulla Kiteellä ja Nurmeksessa. Oletettavasti ainakin osa tästä on paluumuuttoa.
- Koulutuskaupunkina Joensuu erottui opiskelijoiden ja koululaisten tulomuuton suhteen selvästi muista kunnista. Myös Outokumpuun muuttaneista toiseksi suurin osa oli opiskelijoita ja koululaisia.

Taulukko 4. Kuntien välinen lähtömuutto pääasiallisen toiminnan ja kuntatyyppin mukaan Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus, Muuttajien taustatiedot -tietokanta.

Kuntatyyppi	Kunta	N	Työlliset	Työttömät	0–14-vuotiaat	Opiskelijat, koululaiset	Eläkeläiset	Muuten työvoiman ulkopuolella
Harvaan asuttu maa-seutu	Heinävesi	164	39,6	9,8	15,9	14,6	12,2	7,3
	Ilomantsi	186	35,0	17,2	9,1	20,4	12,9	4,8
	Juuka	173	39,9	14,5	5,2	22,0	15,0	3,5
	Lieksa	408	34,3	14,2	9,8	22,6	12,5	6,4
Ydinmaa-seutu	Kitee	424	37,7	13,0	9,7	20,8	12,0	6,8
	Nurmes	343	38,8	11,1	11,1	21,3	9,3	8,2
	Outokumpu	407	34,9	12,8	11,1	21,1	11,6	8,1
	Polvijärvi	190	37,9	12,6	11,1	22,6	10,0	5,8
	Rääkkylä	113	26,6	16,8	11,5	16,8	21,2	6,2
	Tohmajärvi	231	36,4	9,1	16,5	15,2	13,9	8,7
Kaupungin läheinen	Kontiolahti	982	46,4	10,9	13,2	17,1	7,8	4,4
	Liperi	709	43,9	9,2	14,1	15,1	11,7	5,8
Kaupunki	Joensuu	4468	51,8	9,5	10,1	18,2	6,1	4,0

- Pohjois-Karjalan kunnista vuoden 2018 aikana muuttaneista suurin osa oli pääasiallisen toiminnan mukaan työllisiä vuoden lopussa.
- Pääasiallisen toiminnan jakauma poikkesi Heinävedellä ja Tohmajärvellä muista Pohjois-Karjalan kunnista, mutta oli näissä kunnissa keskenään samankaltainen. Näistä kunnista muuttaneista huomattavan suuri osa oli lapsia. Tämä kuvastaa lapsiperheiden muutttoa pois näistä kunnista.
- Rääkkylän lähtömuuttajat erosivat muista siinä, että heistä muita suurempi osa oli eläkkeellä muuttovuoden lopussa.

3.2 TULO- JA LÄHTÖMUUTTAJIEN IKÄRAKENNE

Taulukoissa 5 ja 6 on tiedot tulo- ja lähtömuuttajista iän ja kuntatyyppin mukaan vuonna 2018. Kunnan kaksi suurinta muuttajien ikäryhmää on merkitty turkoosilla.

Taulukko 5. Kuntien välisen tulomuuton muuttajat iän ja kuntatyyppin mukaan vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus, Muuttajien taustatiedot -tietokanta.

Kuntatyyppi	Kunta	N	Ikäryhmän osuus (%)						
			0–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–
Harvaan asuttu maa-seutu	Heinävesi	117	12,8	18,8	21,4	7,7	18,8	14,5	6,0
	Ilomantsi	121	5,8	19,8	17,4	10,7	9,1	21,5	15,7
	Juuka	143	10,5	16,8	28,7	11,9	13,3	10,5	8,4
	Lieksa	289	9,7	19,0	24,6	13,8	12,1	11,1	9,7
Ydinmaa-seutu	Kitee	367	12,0	23,7	16,9	13,4	12,5	12,8	8,7
	Nurmes	276	13,0	19,6	24,3	14,9	9,8	9,8	8,7
	Outokumpu	285	8,1	35,4	24,6	9,1	8,1	8,1	6,7
	Polvijärvi	130	16,2	17,7	20,8	18,5	13,1	7,7	6,2
	Rääkkylä	89	12,4	21,4	19,1	15,7	14,6	9,0	7,9
	Tohmajärvi	187	19,3	20,9	17,7	16,0	12,3	8,6	5,4
Kaupungin läheinen	Kontiolahti	931	14,5	26,9	28,9	12,5	6,6	6,2	4,5
	Liperi	712	16,3	21,8	30,8	13,8	5,9	7,2	4,4
Kaupunki	Joensuu	4917	9,1	48,5	22,6	8,1	4,1	3,7	3,9

- 15–34-vuotiaat ovat aktiivisimpia muuttajia. Tähän ikäryhmään kuului 71 prosenttia Joensuuhun muuttaneista ja 60 prosenttia Outokumpuun muuttaneista. Tähän ikäryhmään kuului yli puolet tulomuuttajista myös Kontiolahdella (56 %) ja Liperissä (53 %). Ikäryhmän osuus tulomuuttajista oli alle 40 prosenttia Ilomantsissa, Polvijärvellä ja Tohmajärvellä.
- 49 prosenttia Joensuuhun muuttaneista oli 15–24-vuotiaita. Tämän ikäryhmän osuus tulomuuttajista oli pienintä Juuassa (17 %) ja Polvijärvellä (18 %).
- Alle 35-vuotiaiden osuus tulomuuttajista oli suurin Joensuussa (80 %) ja pienin Ilomantsissa (43 %).
- Ilomantsiin muuttaneista 55 vuotta täyttäneitä oli 37 prosenttia, mikä oli huomattavasti enemmän kuin muissa kunnissa.

Taulukko 6. Kuntien välisen lähtömuuton muuttajat iän ja kuntatyyppin mukaan vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus, Muuttajien taustatiedot -tietokanta.

Kuntatyyppi	Kunta	N	Ikäryhmän osuus (%)						
			0–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–
Harvaan asuttu maa-seutu	Heinävesi	164	15,9	28,1	17,1	16,5	10,4	4,9	7,3
	Ilomantsi	186	9,1	37,1	15,6	9,1	10,8	7,5	10,8
	Juuka	173	5,2	39,9	19,7	6,9	11,6	7,5	9,3
	Lieksa	408	9,8	35,1	23,8	8,6	9,3	5,4	8,1
Ydinmaa-seutu	Kitee	424	9,9	37,3	20,8	10,9	7,1	8,5	5,7
	Nurmes	343	12,0	35,0	21,6	7,6	9,6	8,8	5,5
	Outokumpu	407	11,3	36,4	22,6	9,3	6,6	6,9	6,9
	Polvijärvi	190	11,6	38,4	19,0	12,1	5,3	5,3	8,4
	Rääkkylä	113	12,4	31,0	12,4	9,7	8,0	15,9	10,6
	Tohmajärvi	231	16,5	29,9	17,8	12,1	9,1	3,9	10,8
Kaupungin läheinen	Kontiolahti	982	13,8	36,1	19,3	12,7	6,8	6,9	4,5
	Liperi	709	14,1	34,3	19,6	11,3	6,4	6,8	7,6
Kaupunki	Joensuu	4468	10,2	34,2	33,8	9,0	4,6	4,5	3,7

- Alle 35-vuotiaiden osuus lähtömuuttajista oli suurin Joensuussa (78 %) ja pienin Rääkkylässä (56 %).
- Nuorten alle 35-vuotiaiden osuus lähtömuuttajista oli suurta myös Ilomantsissa (62 %), Kiteellä (68 %), Lieksassa (69 %) ja Polvijärvellä (69 %).
- Alle 35-vuotiaiden osuus oli suurempi lähtömuuttajista kuin tulomuuttajista kaikissa muissa kunnissa paitsi Joensuussa, Kontiolahdella ja Liperissä.

Taulukoissa 7 ja 8 on esitetty 15–24- ja 25–34-vuotiaiden ikäryhmiin kuuluvien määrät vuosina 2010–2019 sekä ikäluokkien määrän muutos prosentteina vuosina 2010–2019. Suurimmat positiiviset ja negatiiviset muutokset on merkitty taulukoihin turkoosilla.

Taulukko 7. 15–24-vuotiaiden määrät Pohjois-Karjalan kunnissa ja Heinäveden kunnassa vuosina 2010–2019. Lähde: Tilastokeskus, StatFin-tietopalvelu.

Kunta- tyyppi	Kunta	Vuosi										Muu- tos, %
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010 –2019
Harvaan asuttu maa- seutu	Heinävesi	309	289	270	252	244	227	220	212	208	203	-34,3
	Ilomantsi	441	446	417	410	374	358	347	306	275	263	-40,4
	Juuka	485	446	433	405	382	357	330	302	295	292	-39,8
	Lieksa	1216	1150	1094	1067	989	919	892	831	775	734	-39,6
Ydinmaa- seutu	Kitee	1147	1125	1067	1009	954	943	881	784	765	719	-37,3
	Nurmes	1136	1036	994	920	910	863	827	786	735	716	-37,0
	Outo- kumpu	821	795	800	758	738	717	681	659	615	598	-27,2
	Polvijärvi	456	471	433	414	424	376	366	338	300	267	-41,4
	Rääkkylä	182	183	179	168	164	143	131	135	126	108	-40,7
	Tohmajärvi	444	436	410	393	393	368	360	350	328	295	-33,6
Kaupungin läheinen	Kontiolahti	1382	1376	1434	1451	1513	1561	1526	1484	1499	1439	4,1
	Liperi	1308	1242	1218	1222	1186	1192	1164	1091	1060	1004	-23,2
Kaupunki	Joensuu	11598	11760	11915	11836	11883	11699	11608	11447	11647	11601	0,0

- Nuorten lähtömuuton vaikutus 15–24-vuotiaiden määrän muutoksessa näkyy erityisen selvästi Polvijärvellä, Rääkkylässä ja Ilomantsissa, jossa ikäluokka pienentyi yli 40 prosentilla vuosina 2010–2019.
- Ikäryhmän määrä pysyi lähes ennallaan koko tarkastelujakson ajan Kontiolahdella ja Joensuussa. Joensuun osalta tätä selittää uusien opiskelijoiden saapuminen kaupunkiin joka syksy ja Kontiolahden osalta lapsiperheiden muutto.

Taulukko 8. 25–34-vuotiaiden määrät Pohjois-Karjalan kunnissa ja Heinäveden kunnassa vuosina 2010–2019. Lähde: Tilastokeskus, StatFin-tietopalvelu.

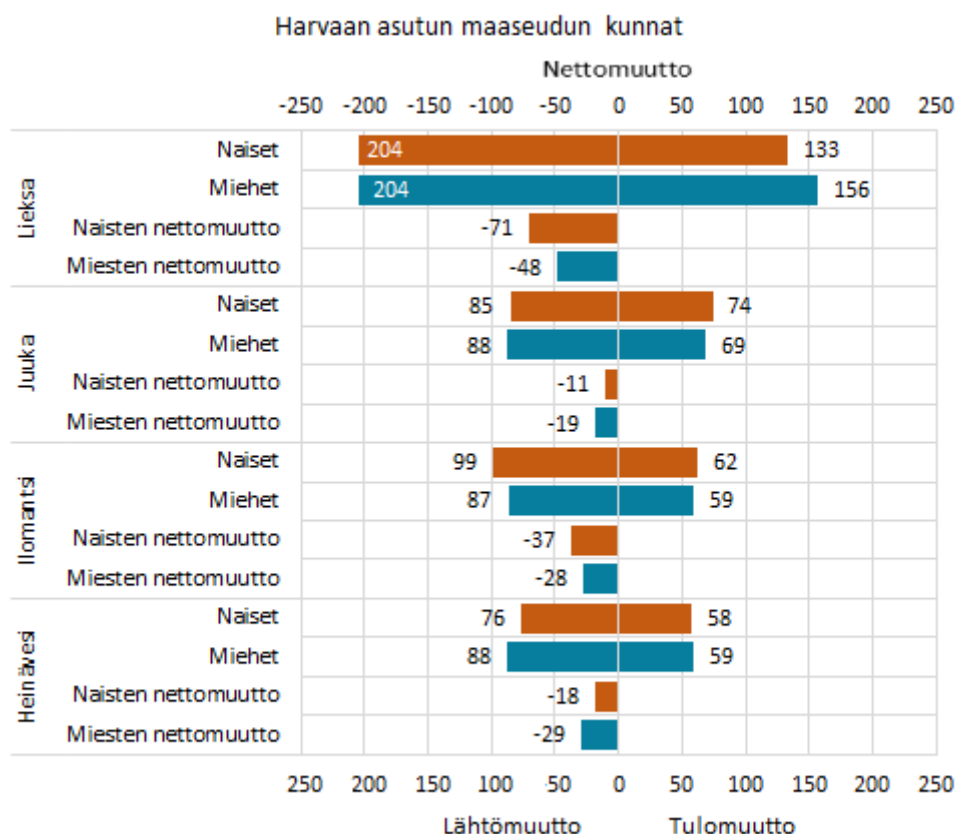
Kunta- tyyppi	Kunta	Vuosi										Muu- tos, %
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010 –2019
Harvaan asuttu maaseutu	Heinävesi	265	253	231	218	211	203	184	190	177	157	-40,8
	Ilomantsi	389	379	367	362	377	344	336	339	313	293	-24,7
	Juuka	372	364	352	362	350	339	329	309	288	269	-27,7
	Lieksa	828	856	858	888	889	841	851	818	803	778	-6,0
Ydinmaa- seutu	Kitee	847	834	833	821	811	793	800	777	724	687	-18,9
	Nurmes	819	823	843	834	824	820	811	833	811	788	-3,8
	Outo- kumpu	691	719	714	713	697	705	713	707	665	610	-11,7
	Polvijärvi	384	380	398	405	395	398	410	390	363	366	-4,7
	Rääkkylä	183	176	150	138	134	127	125	130	133	121	-33,9
	Tohmajärvi	385	386	408	399	383	385	362	352	296	275	-28,6
Kaupungin läheinen	Kontiolahti	1670	1721	1723	1707	1739	1710	1673	1605	1561	1569	-6,0
	Liperi	1325	1363	1345	1323	1320	1329	1270	1298	1299	1285	-3,0
Kaupunki	Joensuu	9915	9912	10092	10276	10644	10959	11113	11361	11411	11502	16,0

- Ikäryhmässä 25–34 muuttoliike näkyy erityisesti Joensuun kohdalla siinä, että ikäryhmän määrä lisääntyi 16 prosentilla ja kaikissa muissa kunnissa se vähentyi. Kaupungin läheisen maaseudun kunnissa sekä Nurmeksessa, Polvijärvellä ja Lieksassa ikäryhmän määrä väheni 3–6 prosentilla.
- Ikäryhmän 25–34 määrä väheni eniten Heinävedellä (41 %) ja Rääkkylässä (34 %). Vähennys oli suuri (25–29 %) myös Ilomantissa, Juuassa ja Tohmajärvellä.

3.3 TULO- JA LÄHTÖMUUTTAJIEN SUKUPUOLI

Tulo- ja lähtömuuttajien määrät ja nettomuutto vuonna 2018 on esitetty sukupuolen ja kuntatyyppin mukaan kuviossa 1.

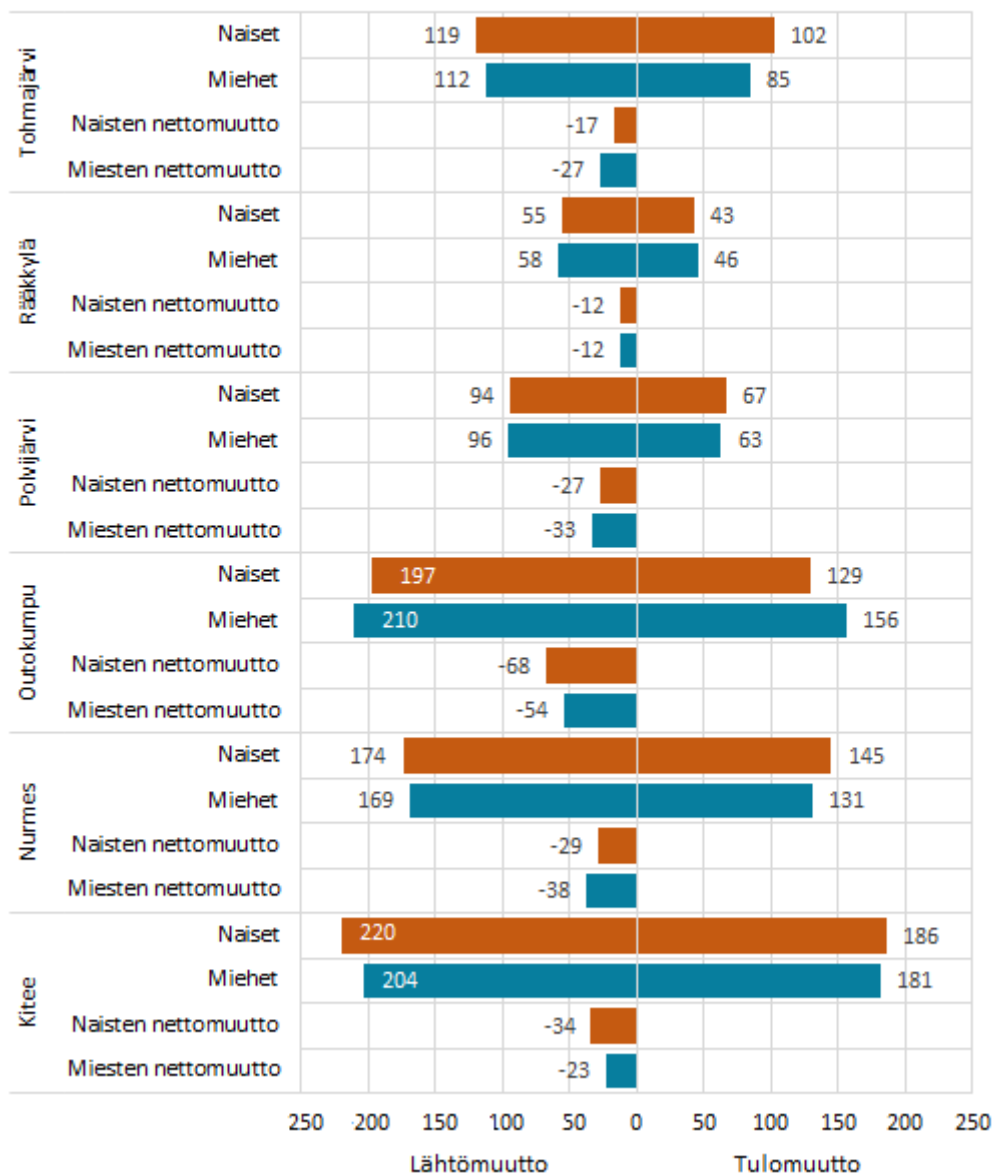
- Kaikissa harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun kunnissa nettomuutto oli tappiollista molempien sukupuolten osalta vuonna 2018.
- Harvaan asutun maaseudun kunnista naisten muuttotappio oli suurinta Lieksassa. Myös Ilomantsissa naisten muuttotappio oli miehiä suurempaa.
- Ydinmaaseudun kunnista naisten muuttotappio oli suurinta Outokummussa.
- Kaupungin läheisen maaseudun kuntiin Liperiin ja Kontiolahdelle muutti enemmän miehiä kuin niistä muutti pois vuonna 2018. Joensuuhun muutti enemmän sekä miehiä että naisia kuin sieltä muutti pois.

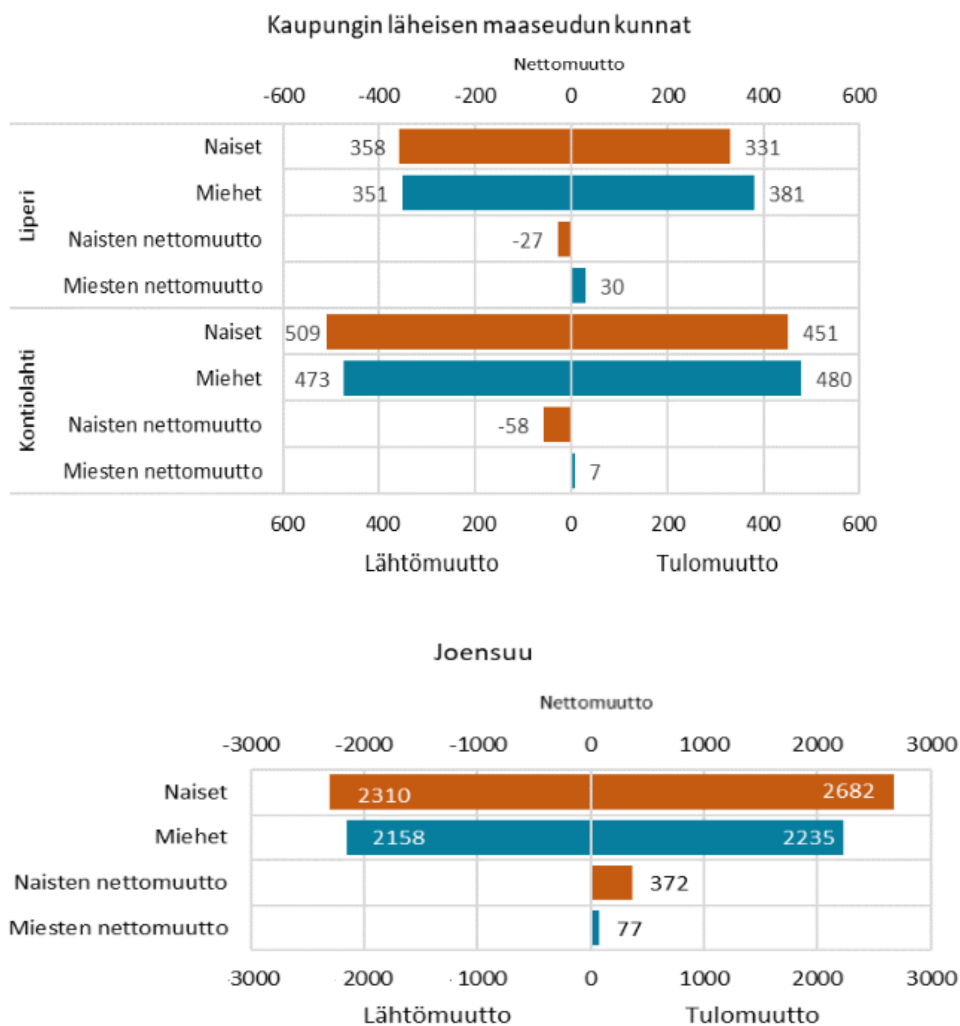

Ydinmaaseudun kunnat

Nettomuutto

-250 -200 -150 -100 -50 0 50 100 150 200 250

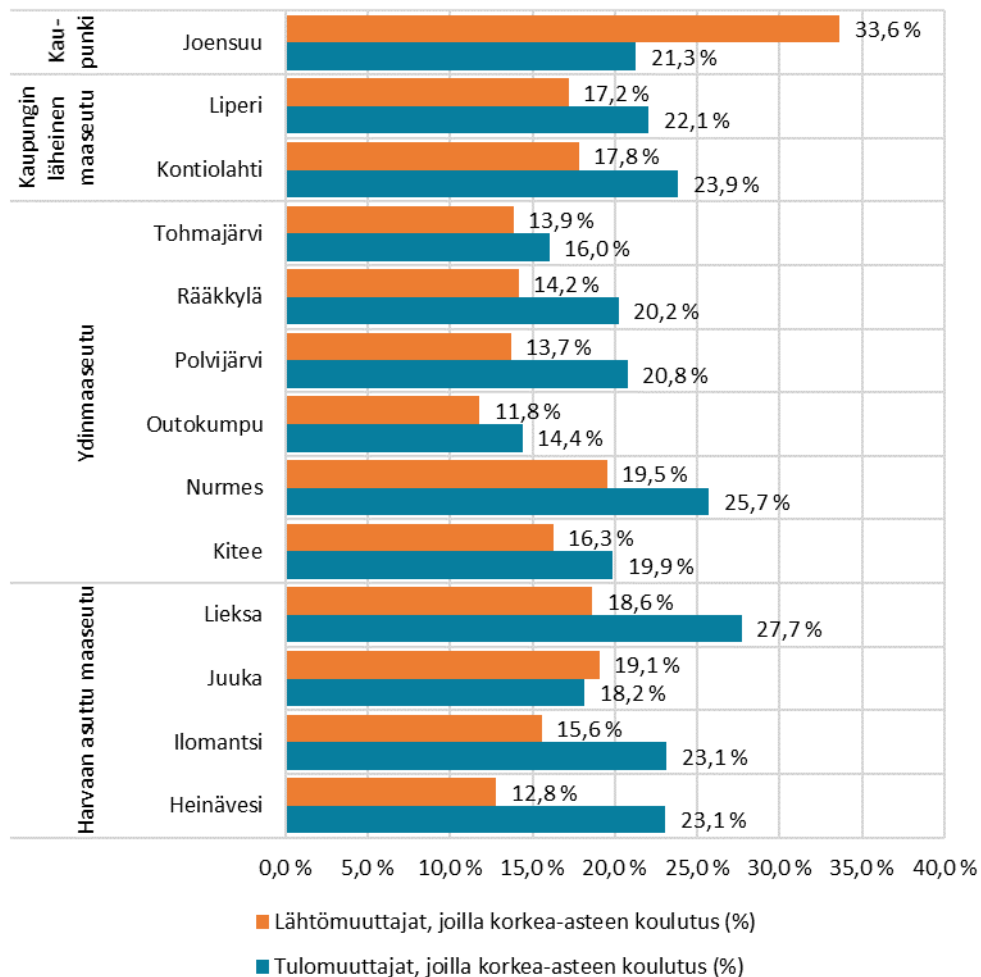

Kuvio 1. Tulo- ja lähtömuuttajat sukupuolen mukaan vuonna 2018 harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla ja kaupungissa Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttajien taustatiedot -tilastokanta.

3.4 TULO- JA LÄHTÖMUUTTAJAT KORKEA-ASTEEN KOULUTUKSEN MUKAAN

Kuviossa 2 on esitetty korkea-asteen koulutuksen saaneet (vähintään alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneet) tulo- ja lähtömuuttajat vuonna 2018.

- Korkea-asteen lähtömuuttajien osuus oli suurin Joensuussa (34 %) vuonna 2018. Tämä johtuu yliopiston ja ammattikorkeakoulun valtakunnallisesta ja alueellisesta koulutustehtävästä, jolloin nuoret valmistuttuaan muuttavat muun muassa työn, perhesyiden ja muiden alueiden vetovoimatekijöiden vuoksi.
- Outokummussa ja Tohmajärvellä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus tulomuuttajista oli pienin vuonna 2018.
- Korkeasti koulutettujen osuus tulomuuttajista oli suurinta Lieksassa (28 %) ja Nurmeksessa (26 %).

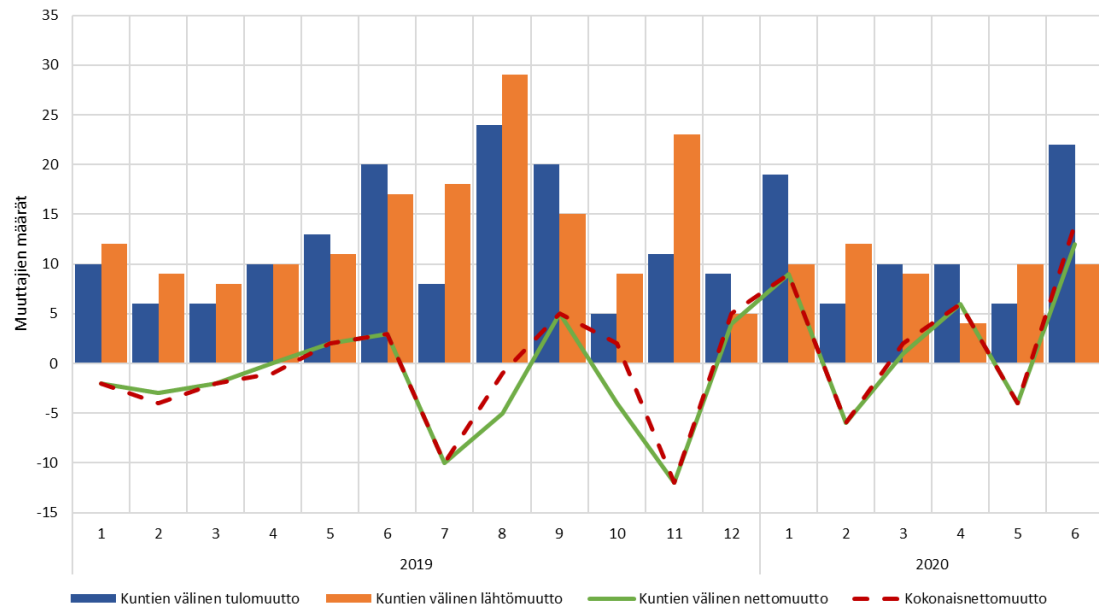
Kuvio 2. Tulo- ja lähtömuuttajat korkea-asteen koulutuksen mukaan vuonna 2018 harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla ja kaupungissa Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttajien taustatiedot -tilastokanta.

4 LÄHTÖ- JA TULOMUUTTO KUUKAUSITTAIN VUONNA 2019 JA VUODEN 2020 TAMMI-KESÄKUUSSA

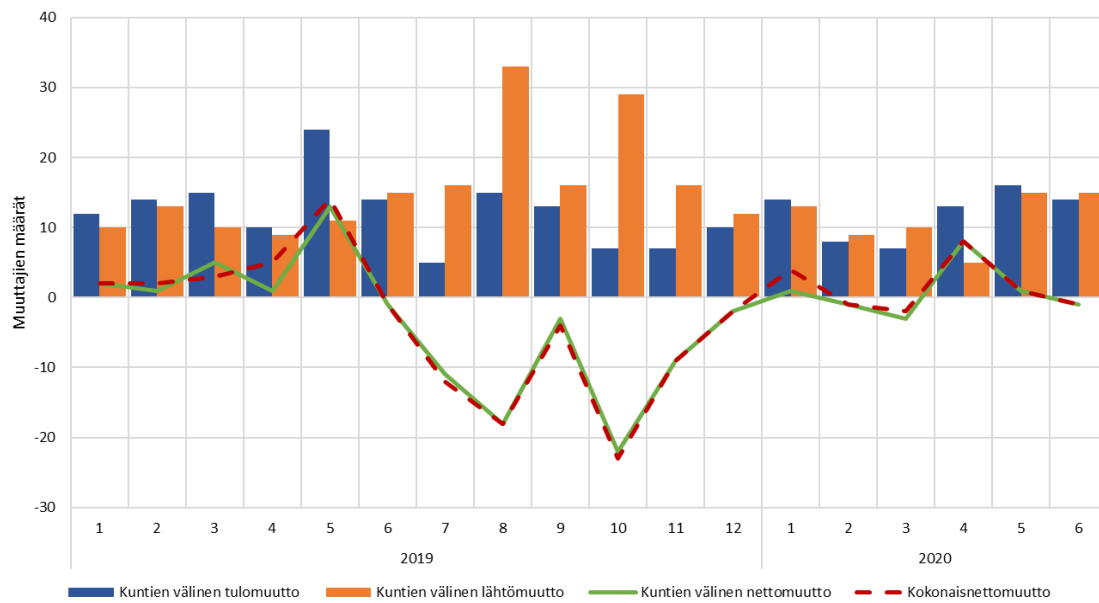
Kuvioissa 3–5 on esitetty uusimmat kuukausitiedot vuodelta 2019 ja vuoden 2020 ennakkotiedot tammi–kesäkuulta kuntien välisestä tulo- ja lähtömuutosta, kuntien välisestä nettomuutosta sekä kokonaisnettomuutosta. Kokonaisnettomuutto sisältää kuntien välisen muuton sekä maahan- ja maastamuuton.

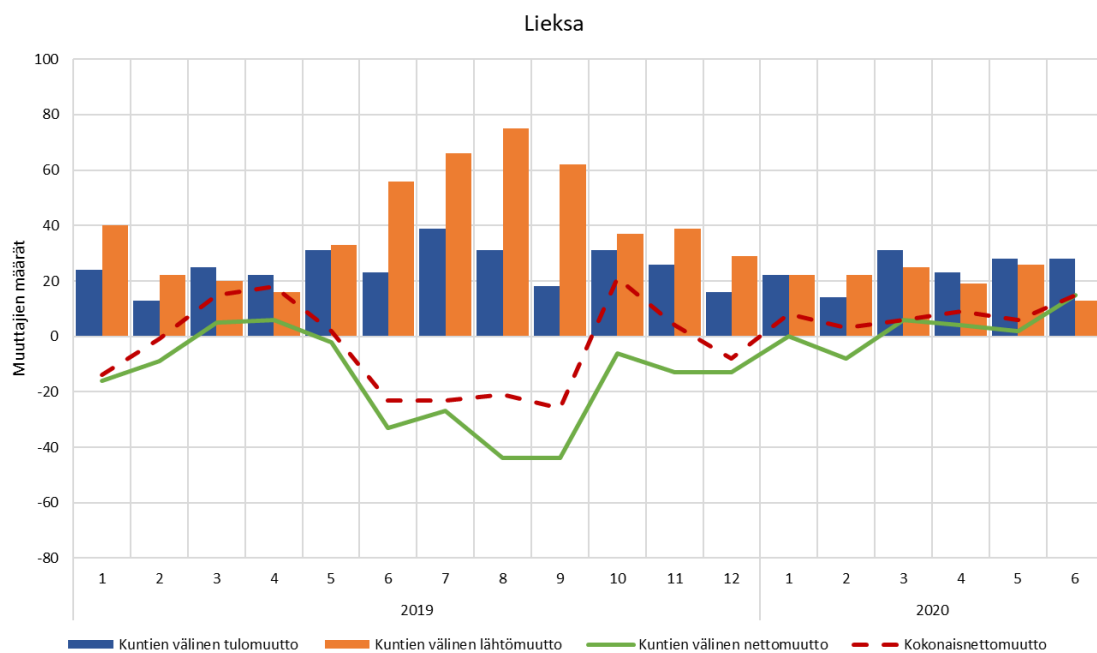
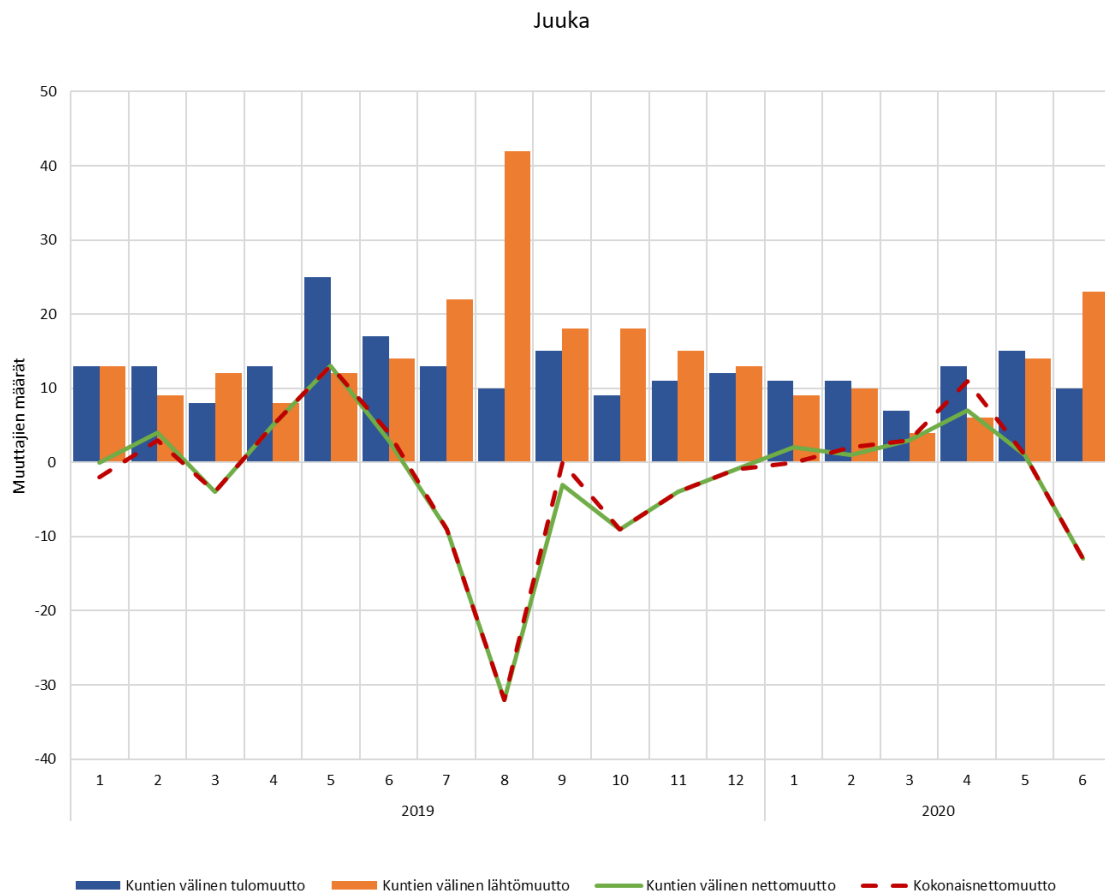
- Muuttoliikkeessä on havaittavissa kausivaihteluita. Muuttajat ovat suurimmaksi osaksi nuoria, jotka muuttavat joko opiskelun aloittamisen vuoksi tai valmistuttuaan. Tästä syystä lähtö- ja tulomuutto ajoittuvat suuremmaksi osaksi touko-syyskuuksi. Esimerkiksi Joensuusta lähtömuutto oli suurimmillaan touko-elokuussa ja tulomuutto elo-syyskuussa.
- Kokonaisnettomuuton ja maastamuuton nettomuuton erot olivat pieniä. Ainoastaan Joensuussa, Lieksassa ja Heinävedellä kokonaisnettomuutto oli hieman korkeammalla tasolla kuin maastamuuton nettomuutto.

Heinävesi

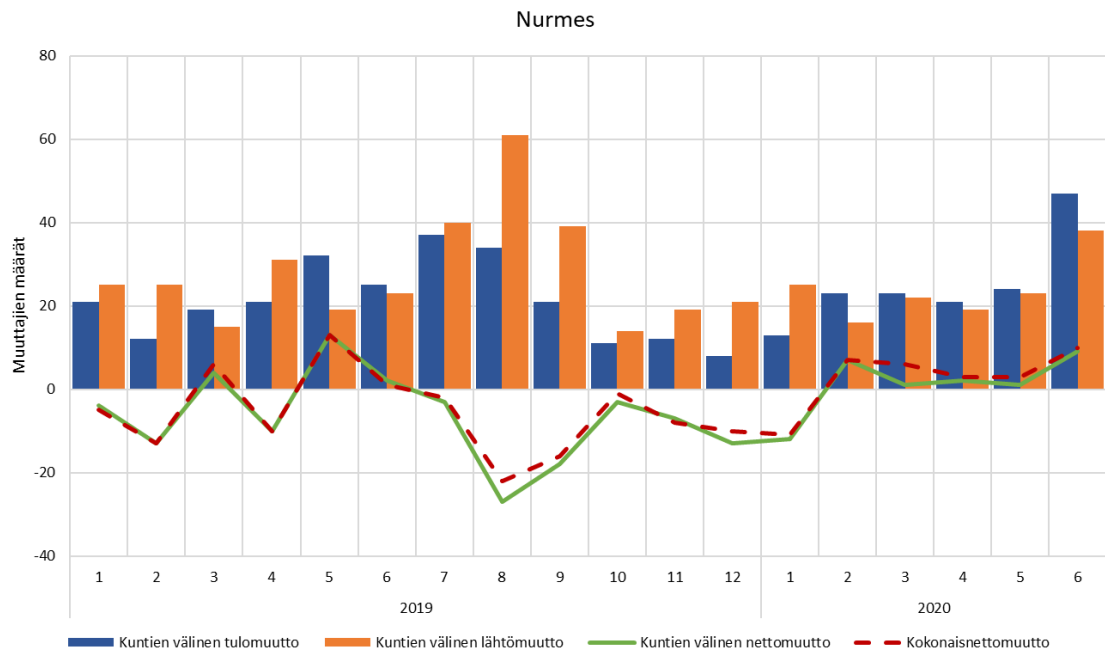
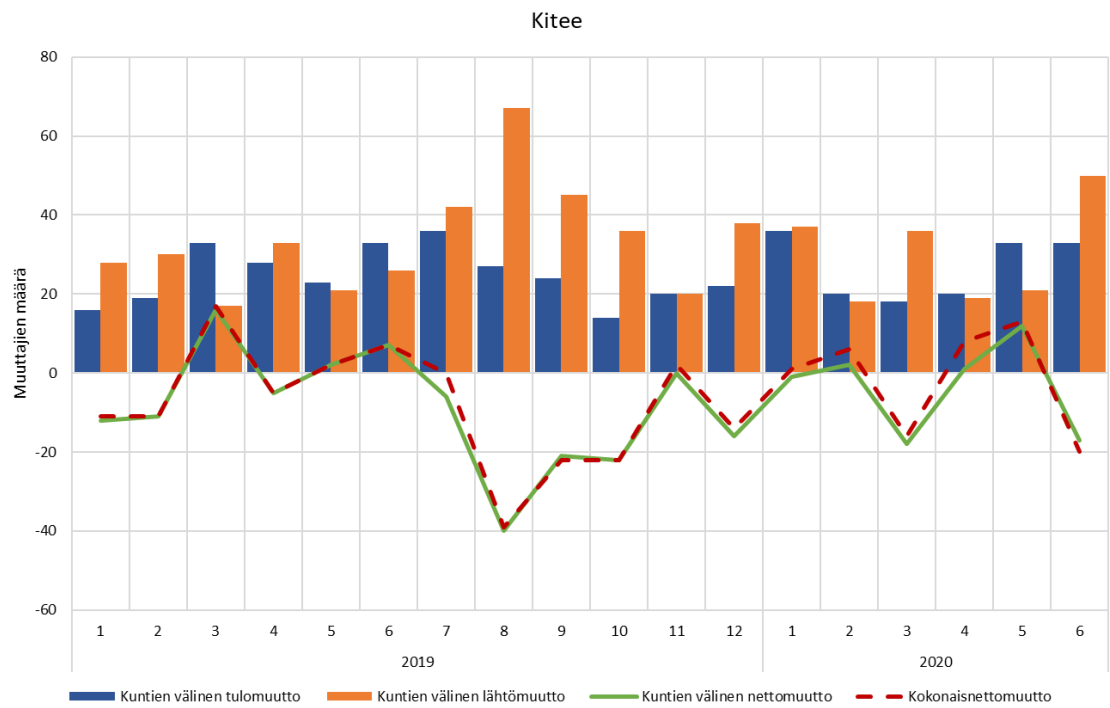

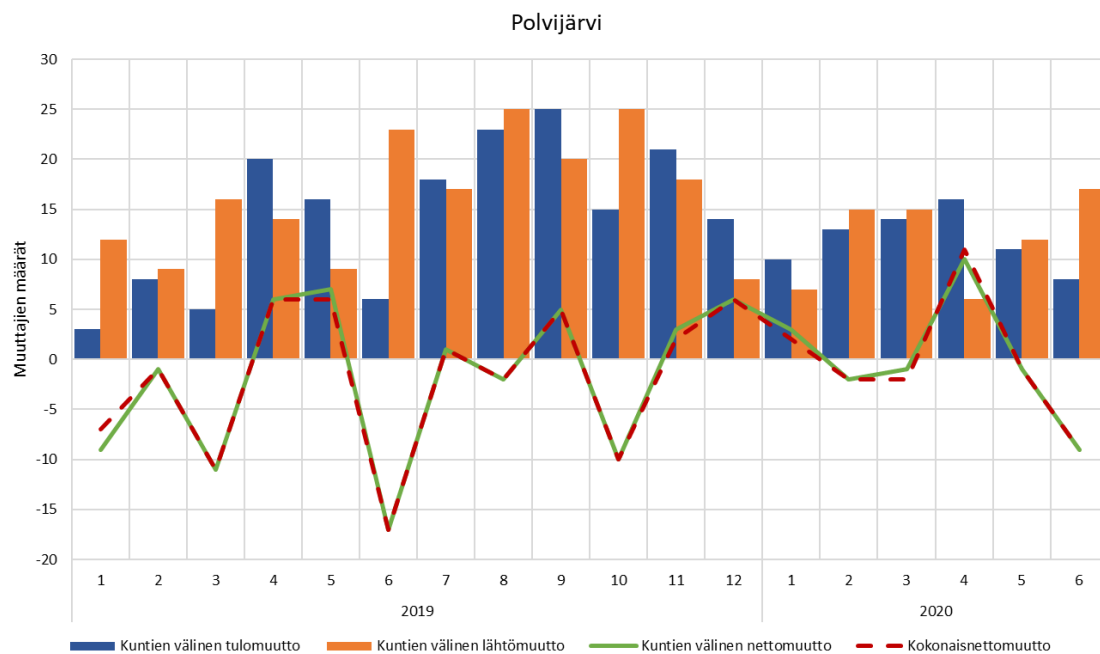
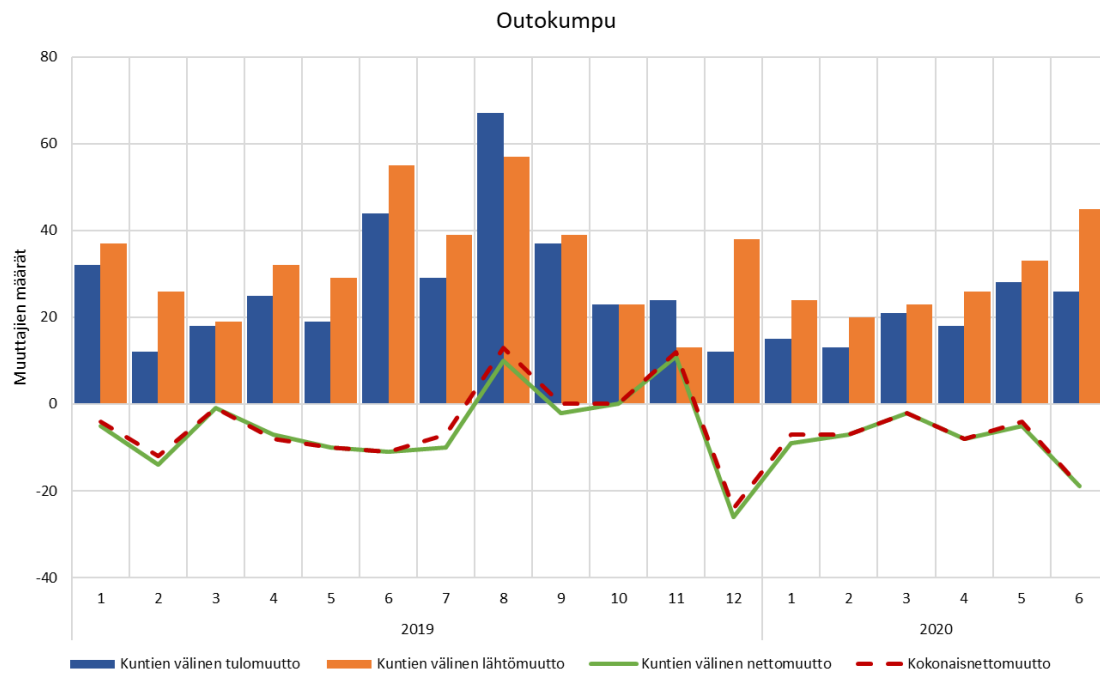
Ilomantsi

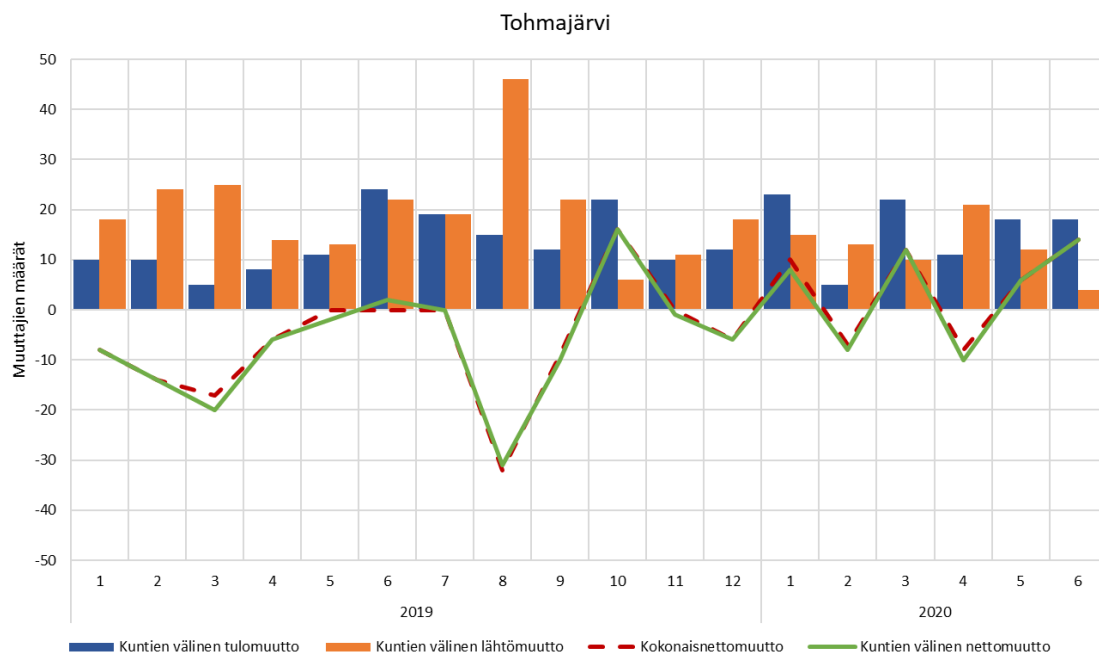
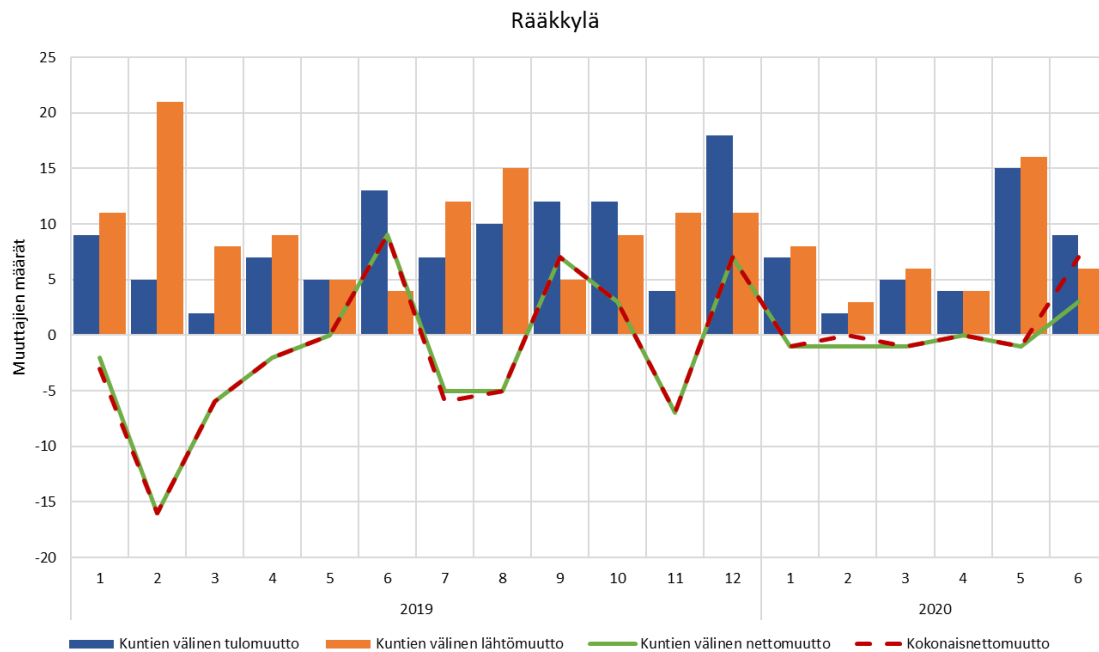

Kuvio 3. Kuntien välinen tulo-, lähtö- ja nettomuutto sekä kokonaisnettomuutto kuukausittain vuosina 2019–2020 (tammi-kesäkuu) harvaan asutun maaseudun kunnissa Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä. Lähde: Tilastokeskus, Väestön ennakkotilasto -tietokanta.

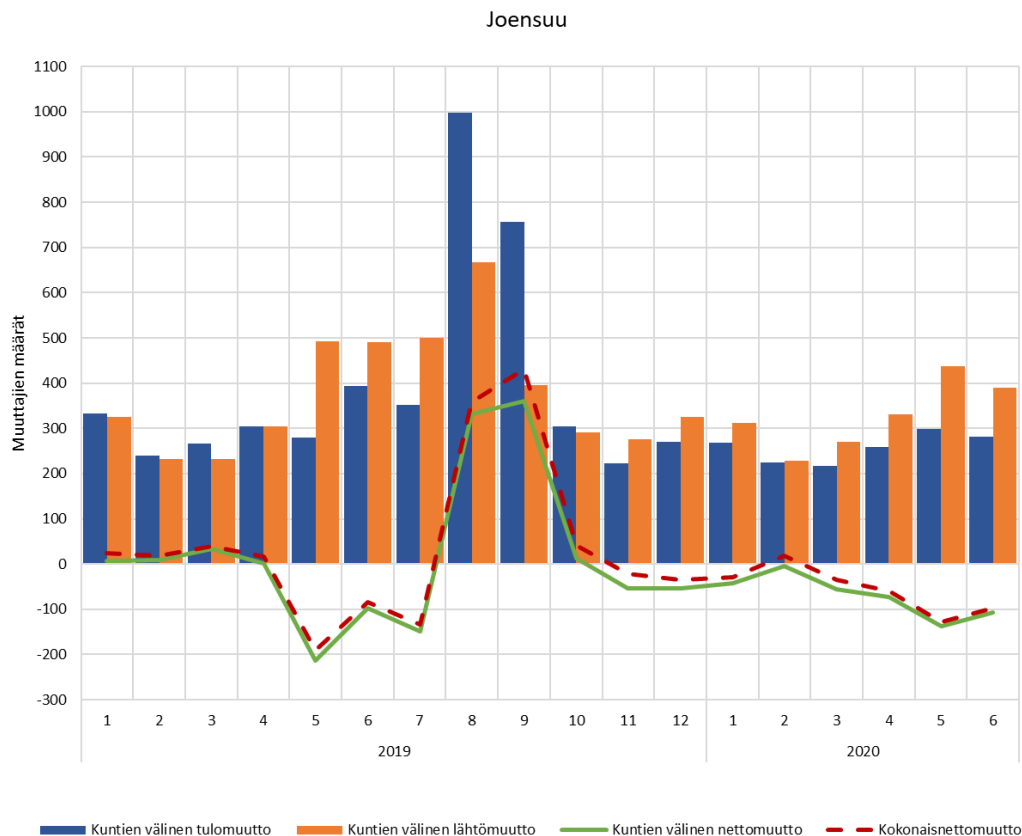
Kuvio 4. Kuntien välinen tulo-, lähtö- ja nettomuutto sekä kokonaisnettomuutto kuukausittain vuosina 2019–2020 (tammi-kesäkuu) ydinmaaseudun kunnissa maaseudun kunnissa Pohjois-Karjalassa. Lähde: Tilastokeskus, Väestön ennakkotilasto -tietokanta.

The chart illustrates the monthly changes in the number of employees between municipalities. The blue bars represent the net change (Kuntien välinen tulomuutto), orange bars represent the change due to departures (Kuntien välinen lähtömuutto), the green line represents the net change between municipalities (Kuntien välinen nettomuutto), and the red dashed line represents the total net change (Kokonaisnettomuutto). The data shows significant fluctuations, with a notable dip in net change in June 2019 and a general trend of fluctuating net change throughout 2020.

Vuosi	Kuukausi	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Kokonaisnettomuutto
2019	1	65	70	-5	5
	2	50	55	-10	-10
	3	68	68	0	0
	4	60	72	-15	-15
	5	90	60	30	35
	6	80	135	-55	-55
	7	108	90	18	18
	8	130	140	-10	-10
	9	88	98	-10	-10
	10	88	120	-35	-35
	11	62	65	-5	0
	12	58	75	-20	-15
2020	1	62	78	-15	-15
	2	42	70	-28	-30
	3	75	65	10	10
	4	55	58	-5	-5
	5	68	58	10	10
	6	48	62	-15	-15

The chart illustrates the monthly fluctuations in migration between municipalities. Inter-municipal migration (blue bars) and out-migration (orange bars) are consistently positive, with out-migration often exceeding migration. Net migration (green line) shows significant seasonal variation, with peaks in late 2019 and early 2020, and troughs in early 2019 and late 2020. The total net migration (red line) follows a similar pattern but with less extreme values.

Vuosi	Kuukausi	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Kokonaisnettomuutto
2019	1	52	66	-15	-15
	2	57	27	30	30
	3	43	76	-33	-33
	4	39	53	-15	-15
	5	64	46	18	22
	6	95	65	30	33
	7	85	68	18	20
	8	73	103	-32	-32
	9	66	99	-33	-33
	10	63	61	2	2
	11	43	51	-10	-10
	12	39	49	-12	-12
2020	1	47	34	13	13
	2	42	54	-15	-15
	3	57	58	1	1
	4	52	52	0	0
	5	53	52	2	5
	6	41	57	-15	-15

Kuvio 5. Kuntien välinen tulo-, lähtö- ja nettomuutto sekä kokonaisnettomuutto kuukausittain vuosina 2019–2020 (tammi-kesäkuu) kaupungin läheisen maaseudun kunnissa maaseudun kunnissa ja kaupungissa (Joensuussa) Pohjois-Karjalassa. Lähde: Tilastokeskus, Väestön ennakkotilasto -tietokanta.

5 YHTEENVETO

Kymmenen viime vuoden (2009–2019) aikana Pohjois-Karjalan maakunnan kuntien sekä Heinäveden väkimäärä kasvoi ainoastaan Kontiolahdella ja Joensuussa. Muuttoliike on yksi keskeisimmistä vaikuttavista tekijöistä tässä valtaosin negatiivisessa väestökehityksessä. Esimerkiksi vuonna 2018 tulomuutto ylitti lähtömuuton vain kahdessa – Joensuussa ja Liperissä – Pohjois-Karjalan maakunnan kunnassa (ml. Heinävesi). Huolestuttavana voidaan pitää varsinkin nuorten aikuisten ja naisten lähtömuuttoa. Ikäryhmässä 25–34 vain Joensuussa ikäryhmän määrä lisääntyi, mutta kaikissa muissa kunnissa se vähentyi. Sama pätee naisten poismuuttoon. Pohjois-Karjalan maakunnan kunnista mukaan lukien Heinävesi, vain Joensuuhun muutti enemmän naisia kuin sieltä muutti pois. Tarvitaan siis toimia, varsinkin nuorten aikuisten ja naisten, muuttotappion taittamiseksi. Tarvitaan uusia työpaikkoja työllisyyden parantamiseksi. Uudenlaiset yrittäjyyden muodot (esim. osuuskuntayrittäjyys) ja niihin pohjautuvan liiketoiminnan edistäminen voisivat osaltaan tarjota myös maaseutualueille uusia työpaikkoja ja näin kohentaa erityisesti Pohjois-Karjalan maakunnan kuntien väestökehitystä.

Kuntien tulo- ja lähtömuuttoon vaikuttavat monet tekijät, joita ei tavoiteta tarkastelemalla ainoastaan tilastoja. Kuntien välisen muuton keskeisiä syitä ovat opiskelu, työ, asuminen ja elämäntilanne. Monipaikkaisuus tai paikkariippumaton työ voi olla ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun kunnille mahdollisuus vahvistaa ja säilyttää elinvoimaa, vaikka ihmiset eivät muuttaisikaan näihin kuntiin vakituisesti asumaan. Kaupungista sen läheiselle maaseudulle muuttoon vaikuttavat erityisesti asuin ympäristön laatu sekä tonttien ja asuntojen hinnat. Näin yhdyskuntasuunnittelu ja kaavoitus vaikuttavat merkittävästi kaupungin läheiselle maaseudulle muuttoon. Esimerkiksi yksittäisen kunnan kaavoituspäätöksillä voi olla vaikutuksia, jotka pysäyttävät tulomuuton kasvun. Liperissä asuntotonttien

kaavoituspainopisteen siirtyminen Ylämyllyltä kuntakeskukseen ja Viinijärvelle vähensi kaavoitettujen tonttien määrä kunnan kasvualueella Ylämyllyllä. Tämä vaikutti osaltaan siihen, että Liperin asukasluvun kasvu pysähtyi vuonna 2012. Kontiolahdella kunnan asuntotonttien kaavoitus on vuorostaan monen vuoden ajan keskittynyt Lehmon alueelle, joka on kaupungin läheisyyden vuoksi haluttua asuialuetta. Kuntien kaavoituspolitiikan strategisilla linjauksilla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia tulomuuttovirtoihin.

Muutto maalta kaupunkiin on kautta aikojen tuonut kaupungeille myös rasitteita, vaikka se onkin uudistanut kaupunkeja ja tuonut niihin uutta elinvoimaa. Opiskelijat vahvistavat monella tavalla kaupunkien ulkoista vetovoimaa. Opiskelijat ovat myös tärkeitä joustavan työvoiman saatavuuden kannalta. Joensuun kaupunki olisi hyvin erilainen paikka ilman suurta opiskelijamäärää.

Vähenevän ja ikääntyvän väestön kunnat kohtaavat myös muita ongelmia, jotka eivät koske ainoastaan väestökatoa. Ongelmia on muun muassa taloudelliseen toimintaan ja työllisyyteen, tuottavuuteen, investointeihin, sosiaaliseen pääomaan sekä alueelliseen ja paikalliseen hallintoon ja hallintaan liittyvissä kysymyksissä. Täytyykin pitää mielessä, että kaikki kunnat ovat erilaisia ja tarvitsevat erilaisia paikallisia ratkaisuja kohdatessaan väestökadon. Paikallisten ratkaisujen etsinnässä ja toteuttamisessa elinvoimapolitiikalla on keskeinen asema.